

FOLKETINGET

Europaudvalget

FORELØBIGT REFERAT AF PUNKT 2: DAGSORDENPUNKT 3 og 4

9. EUROPAUDVALGSMØDE DEN 16. NOVEMBER 2018

Rådsmøde nr. 3652 (udenrigsanliggender) den 19. november 2018

3. Iran

– *Orientering/Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3652 – bilag 1 (samlenotat side 6)

EUU alm. del (2017-18) – bilag 839 (udvalgsmødereferat side 974, senest behandlet i EUU 25/5-18)

Udenrigsministeren: Danmark har anmodet om, at Iran bliver taget op ved det kommende rådsmøde. EU og Danmark har længe haft bekymringer, både hvad angår Irans destabiliserende adfærd i regionen, bl.a. i Syrien, og landets ballistiske missilprogram. Og nu har vi så en helt uacceptabel sag om planlægning af et attentat i Danmark.

Som bekendt har regeringen allerede taget en række bilaterale skridt: For det første stillede vi os klart og tydeligt frem i fuld offentlighed og sagde fra over for Iran. Det er i sig selv et markant skridt.

Vi tog straks flere diplomatiske instrumenter i brug. Jeg indkaldte den iranske ambassadør i København til en samtale, hvor vores utilfredshed blev klart artikulert. Den danske ambassadør i Teheran overbragte samme budskaber. Den danske ambassadør har siden været kaldt midlertidigt hjem til konsultationer. Og jeg har personligt i en telefonsamtale med den iranske udenrigsminister gjort det meget klart, at regeringen finder sagen fuldkomment uacceptabel.

Jeg er ikke i tvivl om, at vores foreløbige skridt har gjort indtryk i Teheran. Det vil dog have endnu større effekt, at vi også reagerer sammen med vores europæiske partnere. Derfor har jeg aftalt med EU's udenrigsrepræsentant, Federica Mogherini, at jeg på rådsmødet den 19. november orienterer om den danske sag.

Lad mig understrege, at vi ikke på det kommende rådsmøde kommer til at træffe nye beslutninger om Iran. Vi indleder en diskussion om, hvilke værktøjer vi har til rådighed. Jeg vil ikke ligge skjul på, at vi fra dansk side gerne ser, at EU snarest træffer beslutning om yderligere sanktioner. Men vi må også være realistiske: En beslutning om yderligere sanktioner kræver enstemmighed, og det vil tage tid. Vi har ved tidligere lejligheder – bl.a. så sent som i foråret – set, at det ikke er en nem opgave at nå til enighed om nye sanktioner. Men fra dansk side mener vi, at det er det rigtige, så vi gør forsøget.

Den danske sag og overvejelserne om yderligere tiltag over for Iran ændrer ikke på regeringens støtte til atomaftalen. Atomaftalen underlægger Irans atomprogram Det Internationale Atomenergiagenturs kontrol, så landet ikke udvikler atomvåben. I EU mener vi ikke, at der findes et bedre alternativ til atomaftalen. Og uden atomaftalen mister vi kontrollen med Irans atomprogram. Aftalen har altså direkte betydning for europæisk – og dermed dansk – sikkerhed.

Vores støtte til atomaftalen må dog ikke føre til, at vi ser igennem fingre med uacceptabel iransk adfærd. Fra dansk side er vi således fortalere for en balanceret tilgang til Iran, hvor vi støtter atomaftalen, men samtidig adresserer de bekymringer, vi fortsat har over landets adfærd.

Søren Søndergaard støttede regeringens reaktion på Irans seneste handlinger. Det var fremragende, at regeringen ensidigt og med det samme havde taget afstand fra Irans fremfærd – modsat reaktionen over for Saudi-Arabien efter mordet på Jamal Khashoggi, hvor regeringen havde valgt at vente på de andre lande. Det var vigtigt at behandle forbryderne ens. Når det kom til stykket, havde civilsamfundet og de demokratiske rettigheder det desuden bedre i Iran end i Saudi-Arabien.

Rasmus Nordqvist udtrykte fuld støtte til regeringens reaktioner.

4. Ukraine

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3652 – bilag 1 (samlenotat side 8)

EUU alm. del (2017-18) – bilag 600 (udvalgsmødereferat side 740, senest behandlet i EUU 16/3-18)

Udenrigsministeren: Der vil på rådsmødet være en drøftelse af aktuelle udviklinger i Ukraine, hvor der vil være fokus på konflikten med Rusland i det østlige Ukraine og omkring Krim. Jeg forventer, at vi i begyndelsen af det nye år får anledning til en bredere drøftelse om Ukraine i Rådet, der også vil omhandle reformprocessen og de kommende valg i landet.

Den militære konflikt langs kontaktlinjen i det østlige Ukraine kræver ofre hver uge, og der er desværre ikke nævneværdige fremskridt i gennemførelsen af Minskaføtalen, som er grundlaget for en politisk løsning af konflikten. Jeg forventer, at Tyskland og Frankrig vil redegøre for status for drøftelserne i Normandietformatet.

I søndags var vi vidne til såkaldte valg i de to selverklærede folkerepublikker – Donetsk og Luhansk – i det østlige Ukraine, hvor der blev udpeget såkaldte parlamenter og såkaldte premierministre. Valgene har intet at gøre med de valg, som er forudset i Minskaføtalen. Minskaføtalen forudser lokalvalg ifølge ukrainsk lov og med respekt for OSCE's standarder og valgobservation. Det har Rusland og de russiskstøttede separatister valgt at se stort på.

Vi vil derfor på rådsmødet gentage EU's stærke opbakning til Ukraines suverænitet og territoriale integritet – og udtrykke fortsat støtte til Minskaføtalen. EU fordømmer de ulovlige valg, hvis resultat vi selvsagt ikke vil anerkende. Det var også indholdet i den erklæring, som EU's udenrigsrepræsentant, Federica Mogherini, udsendte i lørdags, og i den erklæring, som kansler Merkel og præsident Macron – mæglerne mellem Rusland og Ukraine i Normandiet-formatet – udsendte sammen med den ukrainske præsident, Petro Porosjenko, i søndags.

Den manglende russiske respekt for Ukraines suverænitet og territoriale integritet viser sig også i forhold til Krim. I maj måned indviede præsident Putin Kertsjbroen, som forbinder det russiske fastland med det ulovligt annekterede Krim. Rusland kontrollerer dermed indsejlingen til Det Azovske Hav og har de seneste måneder kontrolleret og inspiceret både ukrainske og andre landes kommercielle skibe, som besejler de ukrainske havnebyer i Det Azovske Hav. Udover betydelige økonomiske konsekvenser for havnebyerne og det sydøstlige Ukraine bidrager den russiske adfærd til en øget spænding i Det Azovske Hav, hvor både Rusland og Ukraine er til stede med militære fartøjer. Det er naturligvis en udvikling, som giver anledning til bekymring, og det er vigtigt, at vi i EU følger situationen tæt.